

post Iudica Iohannis. X.

In illo tempore Facta sunt encænia Hie
rosolymis, & hyems erat. Et ambulabat Ie
sus in tēplo in porticu Salomonis. Et rel.

ENcænia aut uocaba
tur solennitas dedi
cationis templi, quæ
populus dei ex antiqua pa
trum traditiõe, per annos
singulos celebrare consue
uerat. Sed notandum est,
quod hæc encænia, quæ
hic leguntur, non ad pri
mam templi dedicationẽ,
sed ad ultimam pertinẽt;
quod ex eo facile colligi

tur, qã hyeme facta referuntur. Prima siquidẽ eiusdẽ
templi dedicatio à Salomone tempore autũni, scda
autẽ à Zorobabel & Iesu sacerdote tempore uerno,
tertia à Iuda Machabæo tẽpore hyemis est facta, qñ
specialiter cõstitutũ esse legitur, ut eadem dedicatio
per omes annos in memoriã solẽnibus reuocaretur
officijs, quam etiam ad tẽpus usq; dñicæ incarnatiõis
obseruaram fuisse, sicut modo, cũ legeretur euangeli
um, audiuimus. Quæ etiam dedicatio, salubri consue
tudine, in ecclesijs Christi reseruari moderno tẽpore
dimoscitur. Considerandum nobis est, quare euange
lista dixisset, hæc encænia hyemis tẽpore facta esse.
Om̃ino propter duritiam Iudæorũ & infidelitatem,

quæ frigoris nomine sepe designari legitur. [Et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis.] Si ergo dei filius ambulare uoluit in templo, in quo caro & sanguis brutorum animalium offerebatur, multo magis nostræ orationis domum, ubi carnis ipsius ac sanguinis sacramenta celebrantur, uisitare gaudebit. Si perambulare non despexit porticum, in qua rex quondam mortalis ac terrenus quauis potētissimus ad orandum stare solebat, quanto magis penetralia cordium nostrorum inuisere, atque illustrare desiderat, si tamen ea porticum esse Salomonis, hoc est, si ea timore suum, qui est initium sapientiæ, habere perspexerit. Neque enim putandum est, quia domus solummodo sit, in qua ad orandum uel ad mysteria celebranda conuenimus: multo amplius templum eius appellamur & sumus, cum manifeste dicat Apostolus: Vos estis templum dei uiui, sicut dixit deus: Inhabitabo in eis, & inter illos ambulabo. Ostendit uero euangelista cur dixisset huiusmodi tempore, dum inquit: **Circumdederunt eum Iudæi.** Circumdederunt itaque eum tentationis gratia, non ueritatis agnoscendæ uoluntate. **Et dicebant: Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam.** Hæc uero non uoluntate fidei inquirendo, sed illi quem interrogabant insidiando, et calumniam instruendo dicebant, ut inuenirent quod accusarent eum, nolentes eum credere deum, sed hominem purum tantummodo futurum, & regem cæteris omnibus excelsiorem esse uenturum. Qua etiam dementia posteri eorum usque in præsens, & donec Antichristum pro Christo suscipiant, errare non cessant. Et si se Christum esse rñdere, cogitabant eum tradere potestati præsidis puniendum, quasi contra Augustinum

2. Corin. 6

repugnās, illicitū sibi usurparet imperiū. Sed ipse no-
stra salutē cōsulens, ppter quos hęc scribenda erāt,
ita responsum tēperauit suum, ut & calumniantium
ora concluderet, & quia Christus est, fidelibus apta
uoce pāderet. Illi em̄ de homine Christo quærebāt,
ipse autē diuinitatis suæ, qua æqualis est patri, palam
mysteria narrat. Quid ergo Iudæi circūdantes dñm
dixerunt, uideamus. [Quousq; (inquiunt) ani mā no-
stram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam,] Non
uenit Christus in se credentibus animam tollere, sed
animam uiuificare. Sed ipsi sibi Iudæi animā per infā-
delitatem tulerūt, qui tentare Christum, nō in Chri-
stum credere congregati sunt. **Respondit eis Je-
sus: Loquor uobis, et non creditis. Proprie**
ostendit, quis esset dum dixit: [Loquor uobis,] id
est, uerbum dei, coæternū patri, [quia opa quæ ego
facio in nomine patris mei, hęc testimonium perhi-
bent de me.] quod est filius dei, qui gloriam suā non
quæsiuit, sed eius qui misit illum, quia una est gloria
patris & filij. Sed hanc fidem corda infidelium acci-
pere nequuerunt, de quibus ait: **Sed vos nō cre-
ditis. Causamq; reddit, cur nō crederent: Quia nō**
estis ex ouibus meis. Oues sunt credendo, oues
sunt pastore sequēdo, oues sunt redemptore nō com-
temnendo, oues sunt per ostium intrando, oues sunt
exeundo, & pascua inueniendo. Quō ergo istis dixit,
[nō estis ex ouibus meis?] Quia uidebat eos ad sem-
piternam futuros perdicionem, nō ad uitam æternā
sui sanguinis precio comparatos. [Oues meæ uocē
meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequunt me,
& ego uitam æternā do eis.] Dicit em̄ cognosco eas.
Consuetudo sanctæ scripturæ est dicere, deum nosse.

1. **Timoth. 2.**

quicquid eligit, Apostolo dicente: Nouit dñs q̄ salute eius: & illud nescire, quod non approbat dignū uitæ æternæ. Vnde ad impios dicturus erit: **Nō noui uos.**

Matth. 7.

Sequitur de ouibus: **Et ego uitā æternā do eis.**

Hæc sunt pascua q̄ superius promisit ouibus suis, ubi nulla herba arefcit, totū uirer, totū uiget, totum integrū permanet: & quicquid semel accipit, semp habetur. **Et nō peribunt in æternum.** Hic subaudiendū est, quō uos peribitis qui non estis ex ouibus meis. **Et non rapiet eas quisquam de manu mea,**

id est, de potestate mea. **Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est.**

Quod dedit pater filio, maius omnibus est, ut ipse illi esset unigenitus filius, æqualis & cōsubstantialis. Quid est quod dedit?

Utique gignendo dedit, quia non minorem sibi genuit, non tempore posteriorē, sed cōeternum, sine initio temporis semp deum. Non est dicendū, non erat anteq̄ natus erat: nunq̄ em̄ non natus erat, qui patri cōæternus erat. Qui sapit, capiat: qui non capiat, credat.

Nutriatur fide, ut possit capere uerbum dei, quia uerbum filius. Semper ergo filius, & semper æqualis. Nō em̄ crescēdo, sed nascendo æqualis est, qui semper natus de patre filius, de deo deus, de æterno cōæternus.

Pater aut̄ non de filio deus, filius de patre deus. Ideo deus pater, ideo gignendo dedit ut deus esset, gignendo dedit ut æqualis esset: hoc est, quod maius est omnibus. Ideo transcendit iste Iohannes omnes altitudines creaturarum, & millia exercitus angelorum, & magna omnia, peruenitq̄ ad illud, quod maius est omnibus, & dixit: In principio erat uerbum, & uerbū erat apud deum, & deus erat uerbum. Hoc est quod maius omnibus est, i. ut sim uerbum eius, ut sim unigeni-

tus filius eius, ut sim splendor lucis eius. Ideo nemo
 rapit oues de manu mea, & nemo potest rapere de
 manu patris mei. Manus patris & manus filij, una ma-
 nus, .i. una potestas, una diuinitas, una maiestas, una
 eternitas, una æqualitas. Quam uidelicet æqualita-
 tē ipse dñs in diuinitate habuit, priusq̄ mundus esset
 apud patrē, ipse in humilitate ex tēpore incarnatiōis
 accepit. Et nemo pōt rapere de manu patris
mei. Aperte dat intelligi, unā atq; indistimile esse ma-
 nū, hoc est, uirtutē suā & patris, atq; ideo se Christum
 esse credendū, qui non sicut ceteri sancti factus p̄ gra-
 uā ex tēpore, sed uerus semper extiterit filius dei, qđ
 etiā sequenti sentētia luce clarius aperit, dicēs: Ego &
 pater unū sumus. Vñ (inquit) iumus, una nobis sub-
 stātia, una est diuinitas, una est eternitas, p̄fecta æq̄-
 litas, dissimilitudo nulla. Quibus, p̄fecto uerbis nō
 præsentem solummō iudæorum quæstionem, quā,
 an ipse esset Christus, interrogabant, explicauit, sed
 etiā hæreticorū perniciam, quā futurā præuidit, quan-
 tū sit execranda, mōstrauit. Conticescat Sabellius, au-
 diēs, Ego & pater, qui unā personā patris & filij pra-
 ua doctrina disseruit. Nā, & ego & pater, duę p̄sonæ.
 Item erubescat Arrius, audiens, unum sumus, qui du-
 as naturas in patre & filio astruit, dum unum, unam
 naturā significat, sicut sumus, duas personas. Sequa-
 mur ap̄ tolicā fidē, quā beatus Petrus princeps apo-
 stolorū confessus est: Tu es Christus filius dei uiui. Iu-
 dai uidelicet uerba dñi audientes, hucusq; festinaue-
 runt. Dum uero ait: [Ego & pater unū sumus,] non
 pertulerūt, sed more suo duri ad lapides cucurrerūt,
 sicut euangelista dicit: Tulerunt lapides ut lapi-
darent eum. Dominus non patiebatur, quod nole-

Johan. 10.

Matth. 16

bar pati: & non est passus, nisi qđ uoluit pati. Adhuc eos lapidare cupientes alloquitur. **Sustulerunt lapides Iudaei, ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus: Multa bona opera ostendi uobis a patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? At illi responderunt: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia. & quia tu homo cum sis, facis te ipsum deum.] Ad illud responderunt quod dixerat: [Ego & pater unum sumus.] Ecce Iudaei intellexerunt, quod Arriani nō intelligunt. Ideo enim irati sunt, quā senserunt non posse dici, Ego & pater unū sumus, nisi ubi aequalitas est patris & filij. **Deus autē, uidete, quid rñ derit prauis. Videt eos nō ferre splendorē ueritatis, & eos tentauit in uerbis. Hōne scriptum est in lege uestra, i. uobis dara. Quia ego dixi, dñs estis: Deus dicit p Prophetam in psalmo omnibus: Ego dixi dñs estis, Et legem appellauit dñs generaliter oēs illas scripturas, quāuis alibi specialiter dicat legē, a pphetis eā distinguens, sicuti ē: Lex & ppheta usq; ad Iohannē. Et iterū, In his duobus pceptis tota lex pendet & ppheta. Aliqñ autem****

Zucę. vii. in tria distribuit easdē scripturas, ubi ait: **Oportebat impleri oīa q̄ scripta sunt in lege Moyſi, & pphetis, & psalmis de me, Nunc uero etiā psalmos legis nō nūcupauit, ubi scriptū est, Ego dixi dñs estis. [Si illos dixit deos, ad quos sermo dei factus est, & nō potest solui scriptura, quē pater sanctificauit, & misit in mundum? uos dicitis, q̄ blasphemias, quia dixi, filius dei sum?]** Si sermo dei factus ē ad hoīes, ut dicerent dñi, ipsum uerbū dei quidē apud eum, quō nō est deus? **Si p sermonē dei fiunt hoīes dñi, unde participāt non est deus? Si lumina illuminata dñi sunt, lumen qđ illu**

Zucę. 16
Matth. 22

Zucę. vii.

minat quō non est deus? Si calefacti quodam modo igne saluari diu efficiunt, unde calefiunt nō est deus? Accedis ad lumen, illuminaris, & inter filios dei numeraris: si recedis à lumine, obscuraris & in tenebris cōpuraris. Illud tñ lumē non accedit ad se, q̄a non recedit à se. Si ergo uos deos fecit sermo dei, quō non est uerbum dei p̄ris? Ergo sanctificauit filium suū, & misit in mundū. Forte aliq̄s dicat, Si pater eū sanctificauit, aliq̄n non sc̄tūs fuit. Ad q̄d dicendum: Sanctificauit, quō genuit eū, ut sanctus esset. Gignēdo ei dedit, quia sc̄tū genuit eum. Nā si q̄d sanctificatur, ante non erat sanctū, quō dicimus deo patri, sanctificet nomen tuum? Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autē facio, & si uobis in uobis credere, operibus credite, ut cognoscatis & credatis, quia in me est pater, & ego in patre.]Nō enim filius sic dicit, [in me est pater, & ego in illo] quō possunt dicere homines. Si em̄ bñ cogitemus, in deo sumus, & si bene uiuamus, deus in nobis est. Fideles em̄ participantes eius gratiam, & illuminati ab ipso, in illo sumus, & ipse in nobis: sed non sicut unigenitus filius ille in patre, & pater in illo, tanquā æqualis in eo, cui est æqualis. Deniq; nos aliq̄n possumus dicere, In deo sumus, & deus in nobis: non autē possumus dicere, Ego & deus unum sumus. Nonne possumus dicere, In deo es, q̄a deus te cōtinet? Deus est in te, q̄a templū dei factus es? Sic. Sed nunquid quia in deo es, deus es? uel q̄a in te deus est, potes dicere, qui me uidet, deū uidet, quō unigenitus dixit: Johan. 14.
Johan. 10 Qui me uider, uidet & patrē: Et iterū, Ego & p̄r unū sumus? Nō. Agnosce ppriū dñi, & munus serui. Propriū dñi est, æq̄litas p̄ris: munus serui ē, participatio saluatoris,